

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Peccator s[e]c[un]d[u]m multitudinem iræ suæ, non quæret: Non est deus
in conspectu eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

pietum cum suo corpore, sub nomine Christi adorari & timeri, sicut merita in
 gratitudinis nostrae exigunt. Nec abhorret quod, pro iniquo, avarum, Hiero-
 nymus transtulit, nisi quod atrocior est iniquitas quam avaritia: tum avaritia impijs
 illis pontificibus & idolis Antichristi, uel imprimis tribuitur in scriptura, prae-
 scribitur Isaia, v. & psalmo, v. ubi sepulchro patenti, guttur eorum comparat,
 Et ita, cum in summo robore & uirtute, ut nunquam ita uisa fuerit, neque futura sit,
 ut eum sine mundi pariter finiatur.

Exacerbauit, quod blasphemauit, Hieronymus transtulit. Tertium malum
 impiorum explicat, quod est irritare, amaricare, blasphemare deum. De quo
 psalmo, v. dixit: Sed in multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoni-
 am irritauerunt te domine. Non autem intelligendum, fore, ut impius atque
 adeo ipse Antichristus aperte & ad sensum blasphemet deum, cum nomine
 domini maxime sit usurus ad erroris operationem. Hoc enim ipso praevalent
 impij pauperibus, quod sicut Raphael Isaia, xxxvj. gloriantur se a deo ue-
 nisse, dei esse quod dicunt, faciunt, statuant, ubi necesse est seduci,
 quod quod spiritu dei non aguntur.

Sed haec est blasphemia, quod impietatem & iniquitatem suam non modo
 non agnoscunt, sed pro pietate & bonitate dei iactant, per hoc deo tribuentes
 opus pessimum & nomen abominatissimum, quo deus uehementer irrita-
 tur, qui alioqui confitentibus peccatum suum, suauissimus pater est. Rursus
 uerbum & opus dei, quod in pauperibus suis posuit, non solum non reuerentur,
 ac nomine dei dignantur, sed diabolo & iniquitati deputant, per hoc deo au-
 ferentes, quod suum est, & diabolo tribuentes. Sic Apostolus, ij. Thessal. ij. de
 impiorum principe Antichristo dicit, quod extolletur, non simpliciter super deum,
 sed supra id quod colitur, aut quod dicitur deus, seu, ut graece dicitur: super
 omnem dictum deum & cultum: ut indicet supra deum, ut in sua natura est,
 nihil posse extolli, sed, ut est praedicatus, cultus, adoratus, id est, sup culturam
 dei, hoc est, in opinione & affectu hominum, apud quos solos praedicatur & coli-
 tur per uerbum & fidem. Quod ego non aliter intelligo, quam uerbum hominis
 impij praefendum esse aliquando uerbo dei, & hominem in loco dei seden-
 tem, supra deum timeri & coli. Ad quod ij conari uidentur, qui Romanum
 pontificem dubitant esse purum hominem & eius uerba praefereunt sacro Euan-
 gelio Christi, quae est uere blasphemiarum summa.

Antichristum
 illi regnare,
 quoniam uidet,
 et omni Ecclē
 sua sedentia.

Extollētia An-
 tichristi quō
 accipiēda.

Notā.

Peccator secundum multitudinem irae suae non quaeret: Non est deus
 in conspectu eius.

Hieronymus: Impius secundum multitudinem furoris sui non requiret, nec deus
 in ullis cogitationibus suis. Vbi id primo obseruandum, quod uehemens sit hic
 psalmi spiritus, qui toties uocabulum, impius, ingeminat & repetit. Deinde
 pro multitudine irae suae, rectius Hieronymus, secundum multitudinem irae suae, id est
 pro superbia & elatione tumoreque furoris sui. Significat enim dictio hebraea, לפני
 proprie altitudinem, seu superbia, ut psal. c. Superbo oculo & insatiabili cor-
 de, cum hoc non edebam. Et. cxxxij. Domine non est exaltatum cor meum,
 neque elati sunt oculi mei. Meoque iudicio, Caph, pro Beth, legentes transulerunt:
 secundum altitudinem, seu secundum multitudinem, cum dicendum fuerit: In altitudine,
 Quod autem ad deum ista multitudo irae, ab illustribus patribus relata est, distinctio
 uersus male posita, in causa fuit: refertur enim ad impium.

Et quod

Et quod, In conspectu eius, noster dixit, & Hieronymus, In omnibus operationibus suis, non multum officit sensui tamen in hebraeo eadem dicitur quam superius uersu secundo, in consilijs, & Hieronymus in sceleribus, translationibus, hoc uocabulo intellexisse monstrum illud & larvam, impios enim hypocrisis inuehitur spiritus psalmi huius, qua excitati non uidentur blasphemare deum, sed maxime laudare, nec superbire, aut incendere pauperes, sed persequi superbos & impios, nec comprehendi suis consilijs & falli, sed libera rima & certissima ueritate agi: Ita deum esse in suis consilijs & bona intentione, certissimi sunt, & in uniuersum, quicquid hoc psalmo eis imponitur, ad se alienum esse ducunt, ut contumelia & conuicij loco habeant: contra quam pro sancta ueritate & honore dei & gloria Ecclesie summum meritum sperant, si pugnet omnibus maledictis, dolis, artibus, uiribus: esseque potius hanc eorum quos persequuntur. Ita fit, ut excitas impiorum primum malum, sit causa totius huius belli & omnium malorum. Exempla impiorum sunt ad manum, in Christo, in Apostolis, in Martyribus, inter confessores, pulchre Athanasius Episcopus, & Lucius Arrianus, qui etiam stricto gladio, & ui armata persequerentur Catholicos, ut lib. xj. Ecclesie historie legimus. Simile, si nodum actum est, agerur per Episcopos & religiosos futuris temporibus, proditionibus, iuribus, priuilegijs suis: ut impleant mensuram patrum suorum.

Theologorum Quarta itaque uirtus sanctissimorum & doctissimorum hominum (id est, impiorum) est altitudo irae, id est, superbia, elatio, inflatio, tumor animi. Quos Apostolus nostrorum, doctorum) est altitudo irae, id est, superbia, elatio &c. Ac *Arinalium* uirtus. i. Timor, ij. quoque praedixit, dicens: Erunt homines superbi, elati &c. Ac uim, pondusque uerborum uide, non simpliciter iram, sed superbiam irae, eis tribuit, quae aduersus pios superbissimi contemptores, de ira & furore tanquam summis meritis insentur, effertur, gloriantur, tantum abest, ut pauperum miserentur, suique mali eos poeniteat, quo insaniunt. Causa huius ceruicis ferreae, & frontis arae (ut Isaias. xlvij. uocat) est haec, quae non pro pecunia, neque pro rebus alijs corporis, sed pro deo, pro ueritate & iusticia (id est, pro consilijs suis quibus comprehensum sunt) pugnant, in quibus nihil fieri potest, quod eorum iudicio nimium sit. Proinde recte dicit: Impius secundum altitudinem, seu multitudinem irae suae non quaerit, *Et frage noch niemangs.* Est enim uerbum, quaerit, absolutum, significans, id quod germanice iam dixi. *Et ach seyn nit.* *Et frage nichts darnoch.* non facit inquisitionem, non curat, non est sollicitus. Qui enim quaerit, sollicitus est, & timoratus & rationem sui habet: Hic fert praecipuum, superbus, sine timore, securus, utcumque intentio sua bona rapuerit, nec patitur superbia irae suae, ut consideret, deliberet, aut inquirat quid faciat. Hanc enim incogitantiam praecipitem significat, quae dicit: Prae altitudine irae suae non quaerit, scilicet, non solum hominem non reueritus, sed etiam, nec deum habens in omnibus suis consilijs, seu in conspectu tuo. An non hoc est impium graphice suis pingere coloribus & affectibus eius moresque omnes tam certo ictu tangere, ut nec a capillo aberraret? Sicut Iudic. xvij. de filijs Beniamin dicitur. Quae omnia si obserues, & in quas personas inuehatur, nempe potentes, principes, magistratus, sacerdotes, sanctos, sapientes, qui corruptam hominibus & in oculis suis longe aliud sunt, cogis dicere, spiritum prophetae, hereticum esse haeticum, conuiciatorem, scandalosum, seditiosum, Tres colores piarum aurium offensiuum. Ac sic tres colores impiorum hic uersus habet, superbia seu iracundiam elatam, praecipitem incogitantiam, & contemptum,

ac negle

ac neglectam dei, Sic tamen (quemadmodum dixi) neminem sinant de mode-
 stia, prudentia, pietateq; præ se gloriari, aut celebrari. Oportet enim impios
 monstruosissimo uitæ genere, esse quod non sunt, & non esse quod sunt.

Inquinatæ sunt uix illius in omni tempore, Auferuntur iudicia tua
 a facie eius, Omnium inimicorum suorum dominabitur.

Pro inquinatæ sunt, Hiero. & hebræus, Parturiunt. Ac poterat latinus aliq;
 scriptor, pro inquietæ, scripsisse uideri inquinatæ, quasi interpret parturientis
 affectum per inquietudinem reddiderit, nisi Aug. & ueterum exemplaria una
 cum Græcis resisterent. Augustinus enim legit: Contaminantur uix eius, Sen-
 sus nostri textus erit. Et si impius sibi mundus uidetur in uix suis, tamen cum
 sit ipse inquinatus, inquinatæ sunt uix eius omni tempore. Sicut Prover. xxx. ^{Impiorum uix}
 Generatio quæ sibi munda uidetur, & tñ non est lota a sordibus suis: Genera-
 tio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ in altum surrectæ: Generatio, quæ pro
 dentibus gladios habet, & commandit molaribus suis, ut comedat inopes de
 terra, & pauperes ex hominibus. Quibus uerbis idem qui hoc psal. impius de
 scribitur. Sunt sane impij etiã ea præsumptione, ut si quid patiãtur, aut sinistra
 ceciderit eorum studium, de patientiæ corona gloriẽtur, adeo nunq; non opti-
 ma de se sentiũt, contra quos dicit, In omni tempore, id est, tam prospero, q; ad-
 uerso, siue quid bene gesserint, siue mala passi fuerint, pollutũ & inquinatum
 est. Quasi cum Apostolo Tit. j. dicat: Cum sint abominati & increduli & ad-
 omne opus bonum reprobj. Et iterum: Omnia munda mundis, inquinatis aut
 tem, & infidelibus nihil est mundum, sed inquinatæ sunt eorum mens & con-
 scientia. Siquidem impij, qui iusticiam suã in opera diuidunt & suis se regunt
 consilijs, non possunt esse homines oium horarum, omniũ operum, omnium
 rerum, liberi scilicet & indifferẽtes: Sed certis adhærẽt, in quibus fidũt propter
 quæ & belligerãtur. Ideo dicit, q; in omni tempore sint uix eius inquinatæ, uo-
 lens q; maxime eo tempore, q; sibi purissimi uideãtur. Et hic locus ualet in eos,
 qui bona moraliter facta, reponũt inter opera nõ mala, ppter uim naturalem
 lib. arb. in bonũ. Sed stat sentẽtia: Inquinatæ sunt uix eius in omni tẽpore.

Hebræus nõ, longe distat ab hoc sensu, quia parturire est, inquietũ esse, & in ^{Impiorum sta-}
 doloribus agere, in quo significat impiorũ studia quãtumlibet bona, nõ fieri ^{dia, inquieta.}
 animo hilari & gratuito, sed inquieto, tristi & dolẽte, quia dũ spiritus pingue-
 dinem non habet, non nisi cũ legis odio & difficultate bona faciũt, difficultas
 autem & inuita uolũtas, conscientia quoq; tristẽ reddit. Atq; hoc ipsum inqui-
 nat eorũ omnia opa bona, q; in quieto, rebelli, inuito, tristiq; corde ea faciũt.
 Aut si libẽter ea faciũt, iam subtiliori pollutione fœdãtur, dũ affectu commodi
 siue cõmodis allecti, cũ nunq; dei amore, & affectu iusticiæ ea faciãt. Oq; gran- ^{Facere quod}
 de hoc uerbũ: Quãtos hodie capit & non capit, qui faciẽdo q; in se est, & mo- ^{in se est.}
 ralibus uirtutibus intẽti, hanc suã cordis inquisitionẽ non obseruãt.

In hebræo, Omni tempore, iungitur ei quod sequitur: Auferuntur iudicia
 tua a facie eius. Simpliciterq; dicitur: Inquinatæ sunt, seu parturiunt uix eius,
 q. d. quicquid facit boni, & laboriosum est, & tamen immundum simul. Atq;
 ut supra psal. j. diximus, uias uocat, cum tamen potius sint errores, quia foris
 bona uidentur hominibus eorum opera, dum in uestimẽtis ouium incedunt,
 sed intus ubi inquinati sunt, Lupi sunt rapaces.

Huic in se